

Strategia dla Polski

2018-2023

zaakceptowana przez Radę Dyrektorów 11 kwietnia 2018

European Bank
for Reconstruction and Development

Przekład oryginalnego tekstu dokumentu podawany jest przez EBOR wyłącznie dla wygody Czytelnika. EBOR dołożył wszelkich zasadnych starań w celu zapewnienia poprawności tłumaczenia, jednak nie gwarantuje ani nie potwierdza dokładności przekładu. Czytelnicy polegają na tekście przekładu na własne ryzyko. Ani EBOR, ani pracownicy czy przedstawiciele EBOR nie ponoszą w żadnych okolicznościach odpowiedzialności wobec Czytelników ani innych osób za niepoprawność tłumaczenia ani za zawarte w nim błędy, elementy pominięte, usunięte czy wadliwe, ani za żadne inne modyfikacje treści, niezależnie od przyczyn ich powstania, jak również nie ponoszą odpowiedzialności za wynikające z tego szkody. W przypadku rozbieżności lub sprzeczności pomiędzy tekstem w języku angielskim a tłumaczeniem, wiążąca jest wersja angielska.

Spis treści		Słowniczek najważniejszych terminów	GEFF	
Strategia dla Polski – Podsumowanie	4	ABI Roczny wolumen inwestycji	GET	Program finansowania gospodarki ekologicznej
Polska – Przegląd działalności EBOR	5	ATC Kraj na zaawansowanym etapie transformacji gospodarczej	GHG	Transformacja na gospodarkę ekologiczną
I. Realizacja poprzedniej Strategii – 2014-2017	6	ATQ Ocena jakości transformacji	IPO	Gaz cieplarniany
Kluczowe efekty transformacji, osiągnięte w trakcie realizacji poprzedniej Strategii	6	BEEPS Badanie środowiska biznesowego i wyników przedsiębiorstwa	KE	Pierwsza oferta publiczna
Wyzwania wdrożeniowe i najważniejsze wnioski	8	BIZ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne	MIF	Komisja Europejska
II. Kontekst gospodarczy	9	BRRD Dyrektywa UE w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków	MMŚP	Międzynarodowa instytucja finansowa
Kontekst makroekonomiczny i perspektywy dla okresu realizacji Strategii	9	CEB Bank Rozwoju Rady Europy	MŚP	Mikroprzedsiębiorstwo oraz małe i średnie przedsiębiorstwo
Główne wyzwania związane z transformacją	10	COOs Kraje operacji EBRD	NPL	Minimalny wymóg funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych
III. Priorytety rządowe i zaangażowanie zainteresowanych stron	12	COP21 Konferencja ONZ w sprawie zmiany klimatu (2015 r.)	ODA	Małe i średnie przedsiębiorstwo
IV. Definiowanie priorytetów strategii EBOR dla Polski	13	CSR Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw	OFE	Kredyt z rozpoznaną utratą wartości
V. Ramy działań i wyników	14	DCM Rynek Kapitału Dłużnego	PolSEFF	Oficjalna pomoc rozwojowa
VI. Wzajemne uzupełnianie się partnerów międzynarodowych w obszarach działalności EBOR	17	E&S Kwestie środowiskowe i społeczne	PPP	Otwarte Fundusze Emerytalne
VII. Zagrożenia związane z realizacją strategii, skutki środowiskowe i społeczne	18	EBI Europejski Bank Inwestycyjny	PTI	Program Finansowania Rozwoju Energii Zrównoważonej w Polsce
VIII. Ocena współfinansowania przez donatorów	19	EBOR Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	R&D	Partnerstwo publiczno-prywatne
Załącznik 1 – Ocena polityczna	21	ECM Rynek Inwestycji Kapitałowych	REIT	Wpływ transformacyjny portfela
		EIF Europejski Fundusz Inwestycyjny	SOE	Badania i rozwój
		EFSI Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne	TC	Fundusz inwestujący na rynku nieruchomości
		ETI Oczekiwany wpływ na transformację	UE	Spółka Skarbu Państwa
		ETS Europejski System handlu emisjami	VCIP	Współpraca techniczna
		IF Instytucja Finansowa		Unia Europejska
				Program Inwestycji Kapitału Wysokiego Ryzyka

Polska przyjęła na siebie zobowiązania i stosuje zasady wielopartyjnej demokracji, pluralizmu i gospodarki rynkowej, sformułowane w Artykule 1 Umowy o utworzeniu Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Polska poczyniła imponujące postępy w tworzeniu demokratycznych instytucji od początku transformacji, a także skonsolidowała swój system demokratyczny w ramach ubiegania się o członkostwo w Unii Europejskiej. Pluralizm polityczny jest w dalszym ciągu wzmacniany poprzez działania prężnego społeczeństwa obywatelskiego, niezależne media i demokratyczne tradycje polityczne. Ostatnie zmiany ustawodawcze i instytucjonalne wzbudziły jednak wątpliwości, co do ich wpływu na praworządność i niezależność sądownictwa oraz doprowadziły do uruchomienia przez Komisję Europejską (KE) art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej. KE jest gotowa ponownie rozważyć swój Uzasadniony Wniosek, jeżeli polskie władze wdrożą zalecane działania. Obecnie trwa intensywny dialog między KE a polskim rządem.

Przez ponad dwadzieścia pięć lat transformacji i czternaście lat członkostwa w UE Polska osiągnęła imponującą konwergencję gospodarczą. Od wejścia do UE Polska uniknęła recesji i konieczności ograniczania wydatków, z którymi to problemami borykają się wszystkie kraje w regionie w związku z europejskim kryzysem finansowym. Nie występują żadne większe zakłócenia w długu prywatnym, popycie krajowym czy zapotrzebowaniu na finansowanie zewnętrzne. Równowaga budżetowa jest jednym z kilku nawracających problemów makroekonomicznych. Jednak spektakularny rozwój, jaki nastąpił w ciągu ostatniego dziesięciolecia, zaczął spotykać się z istotnymi trudnościami, które wynikają ze spowolnienia ogólnego wzrostu wydajności.

Polska poczyniła już znaczne postępy w przechodzeniu na zrównoważoną gospodarkę rynkową i czerpie korzyści z napływu znacznych środków UE/EFSI i kredytów EBI. Doświadczenia zebrane w ostatnim okresie realizacji strategii pokazują jednak, że dodatkowość Banku nadal odgrywa rolę w wybranych obszarach, gdzie jeszcze istnieją luki w transformacji i Bank jest w stanie skutecznie reagować. Obszary te obejmują **konkurencyjność** (gdzie Polska podąża za krajami uprzemysłowionymi pod względem wydajności i innowacyjności), **gospodarkę ekologiczną** (gdzie Polska nadal boryka się z wysokim poziomem emisyjności) i **odporność** (gdzie krajowe rynki kapitałowe nie są wystarczająco rozwinięte w stosunku do potrzeb sektora prywatnego). Zapotrzebowanie na specjalistyczne produkty i usługi Banku w tych obszarach pozostaje wysokie i rynek komercyjny nie jest w stanie go w pełni zaspokoić. Co więcej, chociaż Bank dysponuje ograniczonymi środkami, za których pomocą mógłby bezpośrednio adresować problemy związane z podażą i jakością pracy, Bank pozostanie czujny wobec bankowalnych możliwości promowania inkluzywnego wzrostu gospodarczego, w tym w mniej rozwiniętych regionach Polski.

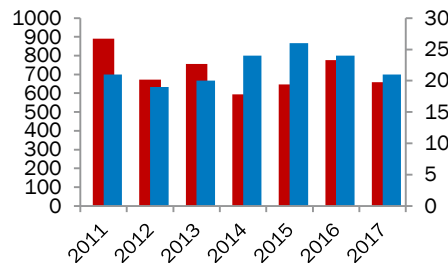
Mając na uwadze powyższe kwestie oraz rządowy program reform, a także przewagi komparatywne względem innych międzynarodowych instytucji finansowych, Bank dąży do realizacji następujących priorytetów strategicznych w Polsce:

- Zwiększenie konkurencyjności poprzez innowacje, komercjalizację i silniejsze powiązania globalne;
- Promowanie transformacji na gospodarkę ekologiczną; oraz
- Zwiększenie odporności poprzez rozbudowanie i zróżnicowanie rynków inwestycji kapitałowych jak i kapitału dłużnego.

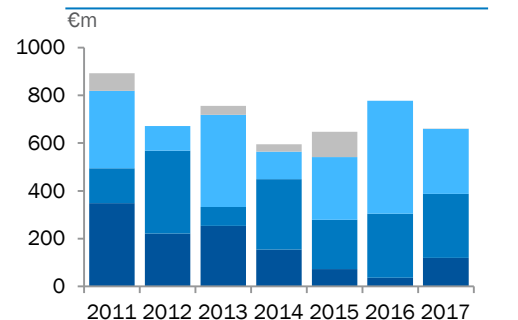
Działalność inwestycyjna EBOR w Polsce

Portfel	2.8 mld €	# aktywnych projektów	122
Udział inwestycji kapitałowych	26%	Aktywa operacyjne	2.3 mld €
Udział projektów prywatnych ¹	99.2%	Inwestycje netto łącznie	8.9 mld €

ABI i liczba projektów

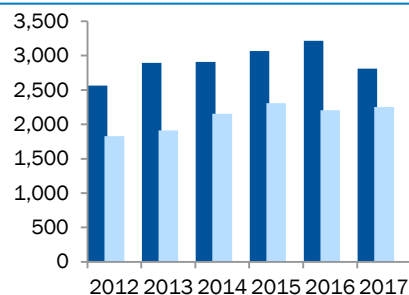

Podział ABI wg. sektorów

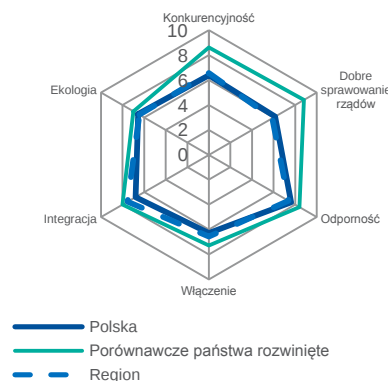
■ ABI (lewa oś mln €) ■ #projektów (prawa oś)

Dynamika Portfela

■ Portfel (mln €) ■ Aktywa operacyjne (mln €)

Luki w Transformacji²

Dane liczbowe dotyczące Polski

Populacja (m) ³	37.97	2017
PKB na mieszkańca (EUR, parytet siły nabywczej) ³	19,900	2016
Globalny Wskaźnik Konkurencyjności (WEF)	39 z 137	2017
Wskaźnik Postrzegania Korupcji (Transparency International)	36 z 180	2017
Bezrobocie wśród młodych ludzi (badanie siły roboczej w UE) ³	17.0%	2016
Udział kobiet w rynku pracy (badanie siły roboczej w UE) ³	49.1%	2016
Energochłonność toe/tyś. 2005 USD (TPES/PKB) ⁴	0.18	2014
Energochłonność/PKB (kg CO2/05'\$) ⁴	0.31	2014

¹ Inwestycje EBRD łącznie: 5 lat na zasadzie ciągłości portfela. ² Szczegóły metodologiczne znajdują się w „Transition Report 2017-18”. ³ Eurostat. ⁴ Atlas Energetyczny MAE

1. Realizacja poprzedniej Strategii – 2014-2017

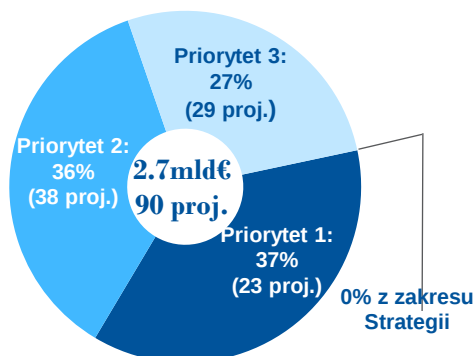

European Bank
for Reconstruction and Development

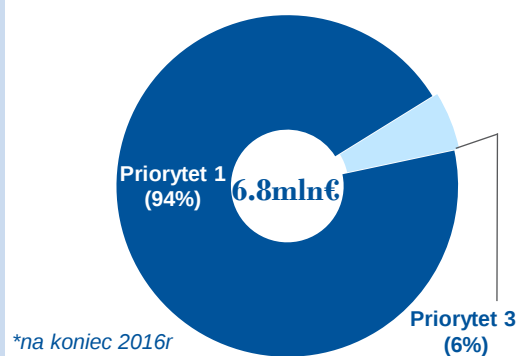
1.1. Kluczowe efekty transformacji, osiągnięte w trakcie realizacji poprzedniej Strategii

Zgodność ze Strategią 2014-2017 ¹

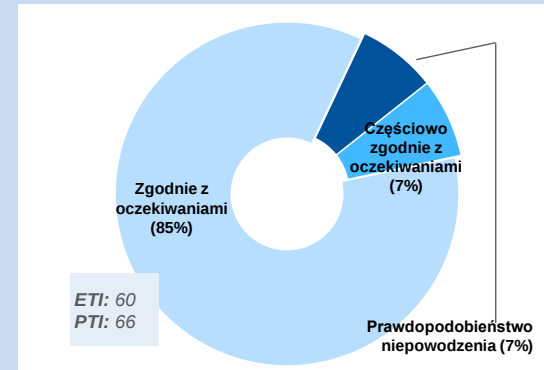
Roczny Wolumen Inwestycji (ABI)

Pomoc techniczna i dotacje inwestycyjne*

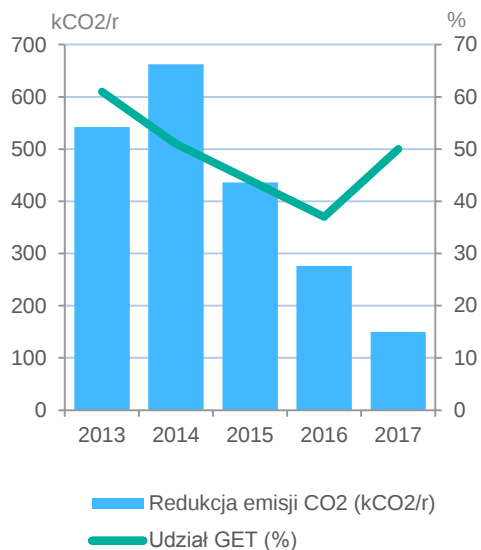

Skuteczność wpływu na transformację ²

Priorytet 1: Promowanie gospodarki nisko-emisyjnej

Transformacja na gospodarkę ekologiczną (GET)

Kluczowe efekty transformacji

- Dobre wyniki w zakresie transformacji na gospodarkę ekologiczną (GET):** przeznaczono ponad 1 mld € na inwestycje przy średnim udziale ABI na poziomie 46% w okresie realizacji strategii. Jednak wielkość zobowiązań GET zmniejszyła się w latach 2013–2017 w wyniku niepewności regulacyjnej w zakresie energii odnawialnej, spowodowanej przez zastąpienie systemu zielonych certyfikatów nowymi mechanizmami taryf zakupu energii FIP w lipcu 2016 r., jak również innych zmian regulacyjnych.
- Programy PoISEFF i PoIREFF w istotny sposób przyczyniły się** do promowania efektywności energetycznej poprzez:
 - udzielenie **5 751** kredytów w ramach PoISEFF (łącznie z leasingiem) i 18 w ramach PoIREFF
 - osiągnięcie oszczędności energii 151 635 MWh/rok (łącznie).
- EBOR zainwestował również ponad 472,7 mln € w **projekty służące poprawie efektywności energetycznej** w sektorach korporacyjnym, infrastrukturalnym i energetycznym (np. Azoty, Velvet Care, Arctic Paper, Żabka, rozwój portu morskiego Gdańsk), osiągając przy tym oszczędności wynikające z poprawy efektywności energetycznej w wysokości 24 440 903 GJ/rok.
- Pomimo utrzymującej się niepewności regulacyjnej EBOR **sfinansował kilka farm wiatrowych** (w tym w gminach Orla, Radzyń, Banie i Darłowo), co pozwala generować ponad 775 000 MWh energii rocznie ze źródeł odnawialnych.
- EBOR zapewnił trwałe **zaangażowanie doradcze na rzecz nowego systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii**, co doprowadziło do przeprowadzenia skutecznej aukcji na zdolności wytwarzania odnawialnych form energii na poziomie 100 MW w grudniu 2016 r.
- Niewielkie możliwości udziału w **liberalizacji rynku gazowego i infrastrukturze energetycznej** ze względu na dużą dostępność środków UE/EBI i dominację SOE. EBOR mimo to sfinansował modernizację elektrociepłowni TAMEH oraz system dystrybucji i zdolności przesyłania energii ze źródeł odnawialnych PGE.

1. Strategiczne priorytety 2014–2017: 1) Promowanie gospodarki niskoemisyjnej; 2) Wzmocnienie roli sektora prywatnego w gospodarce; 3) Pomoc w rozwoju zrównoważonego sektora finansowego.
2. Skuteczność wpływu na transformację pokazuje, na ile prawdopodobne jest osiągnięcie oczekiwanych efektów projektowych. Obliczenia są oparte na aktywnym, dojrzałym portfolio (starszym niż dwa lata).

1. Realizacja poprzedniej Strategii – 2014-2017

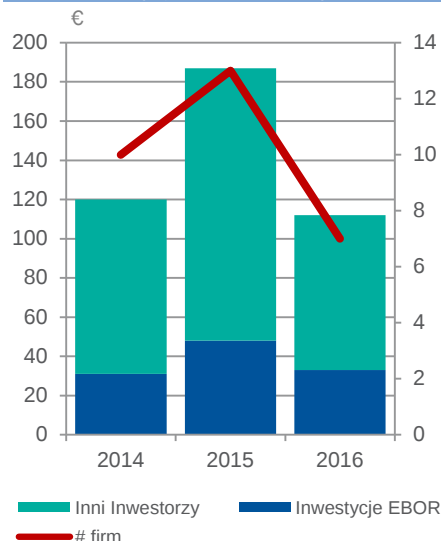

European Bank
for Reconstruction and Development

1.1. Kluczowe efekty transformacji, osiągnięte w trakcie realizacji poprzedniej Strategii

Priorytet 2: Wzmocnienie roli sektora prywatnego w gospodarce

Inwestycje EBOR Equity Funds

Kluczowe efekty transformacji

- Pomimo braku możliwości prywatyzacyjnych i przy ograniczonych możliwościach restrukturyzacji SOE EBOR zaoferował szereg środków zapewniających wsparcie finansowe i doradztwo w kierunku **rozwoju sektora prywatnego**.
- EBOR udzielił ukierunkowanego **wsparcia wybranym SOE** na potrzeby usprawnień operacyjnych i rozwój nowych instrumentów finansowania. Na przykład: nowe przyłącze dla energii ze źródeł odnawialnych (PGE), kwalifikowane obligacje podporządkowane zgodnie z Bazylea III (PZU) i listy zastawne (PKO).
- W latach 2014–16 zainwestowano z portfela kapitałowego 419 mln € w 30 firm (udział EBOR 113 mln €), przy czym ok. połowa tych firm to były MŚP, a jedna trzecia wspierała technologię internetową i gospodarkę ekologiczną; zamknięto również 23 transakcje, które przyniosły 424 mln € zysku (udział EBOR 76 mln €). Oprócz tego Bank zainwestował ok. 12 mln € w dwa **innowacyjne przedsiębiorstwa na wczesnym etapie rozwoju** w ramach VCIP.
- EBOR wsparł **transgraniczną ekspansję** kilku firm mających potencjał rozwojowy, co przyczyniło się do zwiększenia ich konkurencyjności i wydajności (np. Selenia, PKP Cargo). Inne projekty przyczyniły się do wzrostu **innowacyjności i rozwoju nowych produktów i usług**, np. zakład produkcji surowców chemicznych o wysokiej wartości dodanej Synthos i pierwsza oferta publiczna firmy internetowej (Wirtualna Polska) na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.
- EBOR wsparł **inwestycje prywatne w tradycyjnie publiczną infrastrukturę**: np. pierwszy prywatny akademik dla studentów w krajach działalności Banku (Griffin Student Depot) oraz sieć klinik kardiologicznych oferujących wysokiej jakości usługi ambulatoryjne (American Heart of Poland), a także pierwszą ofertę publiczną In-Post, firmy aspirującej do bycia liderem na rynku usług pocztowych.

Priorytet 3: Pomoc w rozwoju zrównoważonego sektora finansowego

Kluczowe efekty transformacji

- EBOR aktywnie promował rozwój rynku kapitałowego** zarówno poprzez inwestowanie w innowacyjne instrumenty i doradztwo w kwestii odpowiednich przepisów prawnych i zmian regulacyjnych, jak i poprzez inwestycje private equity, a także zwiększył płynność kapitału wysokiego ryzyka i wniósł wkład w konsolidację sektora bankowego.
- EBOR zainwestował 114,2 mln € w **sześć emisji list zastawnych** w Polsce (PKO BH) po skutecznym zaangażowaniu doradczym Banku, które w rezultacie doprowadziło do wprowadzenia w życie polskiej ustawy o listach zastawnych; ponadto zainwestował 347,9 mln € w **emisje obligacji zabezpieczonych** polskich banków i korporacji (np. PZU, Euro Bank, Orbis, Cyfrowy Polsat).
- EBOR zainwestował 90 mln € w **pierwszy kredyt pod drugi zastaw denominowany w walucie lokalnej** (Allegro).
- EBOR zaangażował się merytorycznie **na rzecz opracowania przepisów REIT** w celu wprowadzenia tego nowego instrumentu na polski rynek kapitałowy.
- EBOR uczestniczył w **pierwszej emisji obligacji o stałej stopie procentowej** na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) oraz **wdrożył analizę porównawczą poświęconą GPW**, ukierunkowaną na usprawnienia operacyjne oraz środowisko prawne i regulacyjne.
- EBOR uczestniczył w zaangażowaniu doradczym na szczeblu europejskim zgodnie ze **zintegrowanym podejściem do private equity**; w ramach tego podejścia zatwierdził uruchomienie pięciu funduszy kapitałowych, które pozwoliły uwolnić kapitał dodatkowy niezbędny do osiągnięcia zamknięcia, w tym poprzez przyciągnięcie nowych inwestorów międzynarodowych. Niemniej jednak środowisko pozyskiwania kapitału prywatnego jest nadal trudne, a powstawanie klasy lokalnych inwestorów instytucjonalnych pozostaje ograniczone.

1. Realizacja poprzedniej Strategii – 2014-2017

European Bank
for Reconstruction and Development

1.2. Wyzwania wdrożeniowe i najważniejsze wnioski

Kontekst realizacji: Polska odniosła korzyści z napływu znacznych środków UE/EFIS i kredytów EBI, a także ze znacznej liczby krótkoterminowych pożyczek komercyjnych udzielanych w wysoce płynnym sektorze bankowym. W związku z ograniczonym zapotrzebowaniem na tradycyjne finansowanie dłużne w sektorze korporacyjnym EBOR skoncentrował się na produktach niszowych takich jak linie kredytowe w zakresie efektywności energetycznej, w przypadku których dodatkowość Banku nadal odgrywa rolę i pozwala reagować na pozostałe luki w transformacji. Bank skoncentrował się także na finansowaniu nowych zdolności produkcji energii odnawialnej w ramach struktur finansowania projektów z ograniczonym regresem oraz poprzez poprawę dystrybucji energii elektrycznej. W sektorze finansowym Bank podjął działania mające na celu dalsze wzmocnienie odporności poprzez rozwój lokalnych rynków kapitałowych, w tym poprzez innowacyjne instrumenty takie jak listy zastawne i REIT, oraz aktywnie wspierał dalszą ekspansję instrumentów wyższego ryzyka i private equity. Ponadto Bank nadal aktywnie działa w obszarze finansowania kapitałowego, na które w dalszym ciągu istnieje duże zapotrzebowanie i w przypadku którego dodatkowość Banku pozostaje wysoka.

Wyzwania wdrożeniowe

- Dostępność **funduszy/dotacji UE** i duża dostępność środków finansowych ze strony **EBI/krajowych instytucji rozwojowych** ograniczyła popyt na bardziej tradycyjne instrumenty finansowe Banku, w szczególności w zakresie projektów infrastrukturalnych i komunalnych.
- Wysoka płynność lokalnych banków sprawiła, że finansowanie EBOR **zwykłymi kredytami dla przedsiębiorstw** stało się zbyteczne.
- Zmiany regulacyjne wprowadzone przez obecny rząd negatywnie wpłynęły na długofalową **rentowność projektów związanych z energią wiatrową**, finansowanych przez Bank w ramach systemu wsparcia opartego na zielonych certyfikatach.
- **Brak bazy silnych/odpornych inwestorów lokalnych** spowolnił rozwój lokalnego rynku kapitałowego (niewiele nowych instrumentów, niska płynność dla transakcji na rynku wtórnym) i sprawił, że dopływ kapitału na potrzeby PE/VC jest niedostateczny.
- **Ograniczona prywatyzacja** (w drugiej połowie obecnego okresu realizacji strategii nie osiągnięto żadnych kluczowych celów) zahamowała udział sektora prywatnego w sektorach zdominowanych przez SOE.

Najważniejsze wnioski i perspektywy

- Większy nacisk na stosowanie elastycznego i innowacyjnego podejścia do spłacania zadłużenia o dłuższej zapadalności oraz oferowania produktów kapitałowych i **niszowych produktów finansowych** (np. list zastawnych, kwalifikowanych obligacji MREL, obligacji ekologicznych, obligacji projektowych, finansowania projektów w zakresie energii odnawialnej z ograniczonym regresem i REIT), w których przypadku dodatkowość EBOR jest największa.
- W związku z tym Bank skoncentrował się na bardziej **ustrukturyzowanych produktach** (np. kredyt instytucjonalny pod drugi zastaw dla Allegro), które również pomagają w likwidowaniu pozostałych luk w transformacji.
- EBOR będzie dalej finansować rentowne projekty energetyczne w ramach nowego systemu opartego na aukcjach, z wykorzystaniem odpowiednich zabezpieczeń. Dalsze wspieranie polityki i zaangażowanie w reformy w ramach Zintegrowanego Podejścia do Polskich Źródeł Energii Odnawialnej ułatwią inwestowanie w nowe zdolności produkcji energii odnawialnej.
- Oprócz wspierania PE/VC należy kontynuować zaangażowanie doradcze na rzecz **poprawy infrastruktury rynku finansowego** w celu uzupełnienia innych wysiłków zmierzających do dalszej reformy polskiego systemu emerytalnego (tj. dalszego rozwoju funduszy emerytalnych trzeciego filaru).
- Mimo że do tej pory osiągnięto niewielkie postępy, Bank powinien dalej wspierać **prywatyzację**, zachowując przy tym otwartość na możliwości współpracy z wybranymi SOE na rzecz **ładu korporacyjnego, polityki konkurencyjności oraz poprawy działalności operacyjnej i wydajności**.

2. Kontekst gospodarczy

2.1 . Kontekst makroekonomiczny i perspektywy dla okresu realizacji Strategii

Zróżnicowanie sektorowe Polski pomogło w jej ochronie przed wstrząsami gospodarczymi, ale dalszy wzrost PKB i wydajności wymaga dalszych reform strukturalnych

Polska – Główne wskaźniki makroekonomiczne

	2014	2015	2016	2017 szac.
Wzrost GDP (% , wzrost rok do roku)	3.3	3.8	2.9	4.6
Inflacja CPI (% , średnia roczna)	0.1	-0.7	-0.2	1.6
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	-3.5	-2.6	-2.4	-1.5
Saldo obrotów bieżących (% PKB)	-2.1	-0.6	-0.2	0.1
Napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych (% PKB)	-2.4	-2.1	-0.9	-0.4
Zadłużenie zagraniczne (% PKB)	72.7	71.8	75.9	73.0
Inwestycje (% PKB)	19.7	20.1	18.1	18.0
Dług publiczny (% PKB)	50.2	51.1	54.1	53.8
Kredyty dla sektora prywatnego (% PKB)	49.8	51.1	52.5	52.2
Bezrobocie (%)	9.0	7.5	6.2	4.9
Nominalne PKB (mld €)	410.9	429.9	425.9	452.3

- Przez ponad 25 lat transformacji i 14 lat członkostwa w UE Polska osiągnęła imponującą konwergencję gospodarczą. Od wejścia Polski do UE w 2004 r. PKB na mieszkańca wzrosło z 50 do ponad 68 procent średniej UE w 2016 r.
- Nie występują istotne zakłócenia równowagi w zakresie długu prywatnego, popytu krajowego czy zapotrzebowania na finansowanie zewnętrzne. Równowaga budżetowa jest jednym z nawracających wyzwań makroekonomicznych.
- Podobnie jak w innych państwach UE, inwestycje prywatne utrzymują się na słabym poziomie od czasu kryzysu finansowego. Niemniej jednak ogólne inwestycje zostały wsparte ze środków publicznych pochodzących z funduszy strukturalnych UE.
- Krótkoterminowe perspektywy gospodarcze są korzystne. Jednak ostatni spadek inwestycji publicznych wpłynął na wzrost PKB w 2016 r. (2,9%; najniższy poziom od 2012 r.) i zagraża przyszłej produkcji potencjalnej.
- Wysoki popyt na pracę i stały wzrost płac realnych powinny dalej wspomagać ożywienie oparte na konsumpcji. Efekt ten może ulec wzmocnieniu w wyniku efektywniejszego wykorzystania funduszy strukturalnych UE oraz zwiększenia inwestycji państwowych.
- Oczekuje się istotnego zmniejszenia siły roboczej ze względu na gwałtowne starzenie się społeczeństwa. Zgodnie z szacunkami KE w kolejnych 50 latach populacja Polski może zmniejszyć się o 19% wraz z jednoczesnym spadkiem liczby ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do całej populacji o ponad 15%.

2. Kontekst gospodarczy

2.2. Główne wyzwania związane z transformacją¹

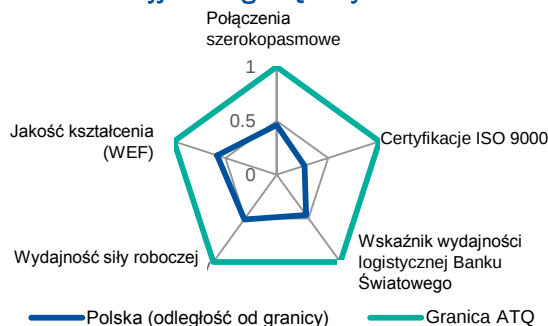

European Bank
for Reconstruction and Development

Konkurencyjność (6.38)

- Ogólne warunki prowadzenia działalności gospodarczej są korzystne, chociaż szara strefa utrzymuje się na poziomie około 20% PKB.
- SOE² i regulacje rynkowe zakłócają konkurencję. Państwo kontroluje co najmniej jedną firmę w 39 spośród 43 sektorów zbadanych przez OECD.
- Rynek pracy nie jest w pełni wydajny; 25% siły roboczej pracuje na podstawie umów krótkoterminowych, jeden z najwyższych wskaźników w UE.
- Innowacje i działania intensywnie wykorzystujące wiedzę są ograniczone. Polska zajmuje 23. pozycję w European Innovation Scoreboard i przeznacza tylko 0,94% PKB na badania i rozwój.
- Wymagana jest poprawa innowacyjności biznesu. Gospodarka opiera się na niskich kosztach pracy i zasobach naturalnych zamiast na nowatorskich produktach i procesach.

Konkurencyjność wg ATQ³: Wybrane wskaźniki

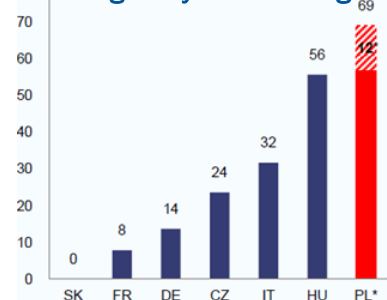

Źródło: Obliczenia EBOR

Dobre zarządzanie (6.15)

- Jakość instytucji polskich znacznie zbliżyła się do standardów OECD, zwłaszcza od wejścia Polski do UE w 2004 roku. Poczyniono także postępy w zwalczaniu korupcji.
- SOE nadal brakuje przejrzystości: np. w odniesieniu do zakresu kontroli państwa i podejmowania decyzji przez zarząd.
- KE i Rada Europy zakwestionowały praworządność, zwłaszcza w odniesieniu do funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego.
- Tempo wprowadzania zmian legislacyjnych jest czwartym najwyższym w UE, co utrudnia nadzorowanie i przestrzeganie przepisów.

Udział SOE w głównym indeksie giełdowym

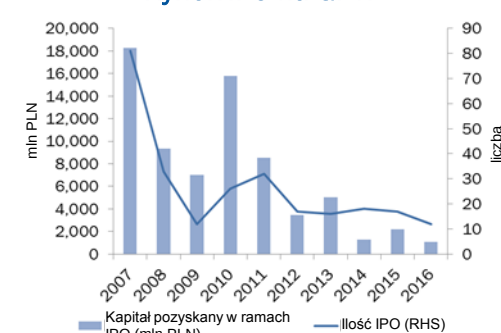
* Z przejęciem Pekao S.A. przez PZU kontrolowany przez Państwo

Źródło: KE(2017). Uwaga: Obliczenia w oparciu o ORBIS.

Odporność (7.64)

- Według większości źródeł Polska jest odporną gospodarkę rynkową, mimo że nadal występują luki.
- Odporność makroekonomiczną wspierają znaczne zróżnicowanie gospodarki oraz płynny kurs walutowy, który pełni funkcję amortyzatora.
- Odporność finansowa jest wysoka. Nadzór bankowy jest silny, adekwatność kapitałowa wysoka (17,3% w III kwartale 2016 r.), a system zabezpieczenia depozytów jest nadal odpowiednio finansowany. Kredyty z rozpoznaną utratą wartości, które stanowią ok. 6% kredytów brutto, nie są problematyczne dla stabilności sektora bankowego.
- Systemy wytwarzania energii i infrastruktura są przestarzałe. Około 17% instalacji ma zostać zlikwidowanych do 2022 r., co zagraża dostawom energii.
- Rynki kapitałowe nadal są niedostatecznie rozwinięte, co zmusza do nadmiernej zależności od finansowania bankowego.

Rynek IPO na GPW

Źródło: GPW, obliczenia EBOR

1. Więcej szczegółowych informacji zob. publikację EBOR „Poland diagnostic paper”. Wstępne wyniki zostały zmierzone na skali 1–10, gdzie 10 oznacza granicę; istnieje możliwość zmian po finalizacji metodologii.
2. Definicja opiera się na zakresie stosowania wytycznych OECD dotyczących ładu korporacyjnego w Spółkach Skarbu Państwa (SOE).
3. Ocena jakości transformacji (Assessment of Transition Qualities) przeprowadzona przez EBOR (ATQ). Więcej szczegółowych informacji zob. publikację EBOR „Poland diagnostic paper”.

2. Kontekst gospodarczy

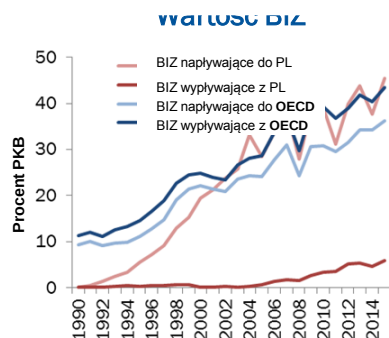
2.2. Główne wyzwania związane z transformacją

European Bank
for Reconstruction and Development

Integracja (6.79)

- Działalność eksportowa jest znacząca i zróżnicowana; jej wartość stanowi połowę polskiego handlu międzynarodowego, który kształtuje się na poziomie 100% PKB.
- W porównaniu do innych krajów w regionie zasób napływających bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) pozostaje skromny, chociaż jest bliski średniej OECD, która wynosi 45% PKB.
- Polskie inwestycje bezpośrednie zagranicą są jeszcze mniej rozwinięte i stanowią zaledwie 6% PKB.
- Jakość infrastruktury pozostaje niska, zwłaszcza w sektorze transportowym. Polska zajmuje dopiero 65. miejsce na 138 gospodarek w kryterium jakości dróg wg według Globalnego Wskaźnika Konkurencyjności.
- Dostęp do sieci szerokopasmowych jest mniejszy niż w krajach Europy Centralnej i Nadbałtyckich. W 2015 r. tylko 70% ludności korzystało z Internetu, w porównaniu do 90% w Estonii i 80% na Łotwie.

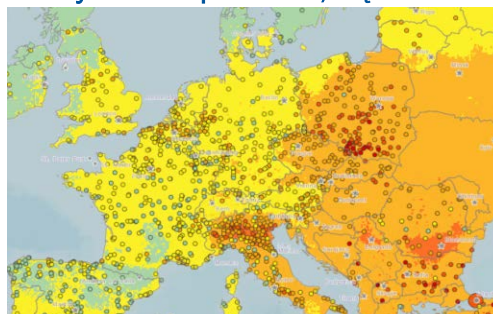

Źródło: UNCTAD.

Transformacja na gospodarkę ekologiczną (6.56)

- Pomimo relatywnie wysokiego wskaźnika ATQ w porównaniu do innych krajów Europy Centralnej i Nadbałtyckich², występują poważne wyzwania.
- **Energochłonność prawie dwukrotnie przewyższa średnią UE**, do czego przyczyniają się krajowe złoża paliw kopalnych; Polska jest największym producentem węgla kamiennego w UE.
- **Węgiel kamienny i brunatny jest objęty specjalnymi rozporządzeniami** w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, przydzielanymi bezpłatnie uprawnieniami do emisji i dotacjami kogeneracyjnymi.
- **Zanieczyszczenie powietrza stanowi poważny problem**; w Polsce znajduje się 7 na 10 miast w UE o najwyższych poziomach pyłu zawieszonego.
- **Udział energii ze źródeł odnawialnych** w miksie energetycznym wynosi tylko 11,8%; poziom ten nadal jest niższy od wyznaczonego przez rząd celu 15%, który ma zostać osiągnięty do 2020 r. Nowe przepisy zniechęcają do inwestowania i mogą zagrozić realizacji bieżących projektów.
- **Wskaźnik recyklingu odpadów komunalnych** wynosi 42,5%, tj. nadal poniżej średniej UE.

Zanieczyszczenie powietrza, stężenie PM_{2,5}

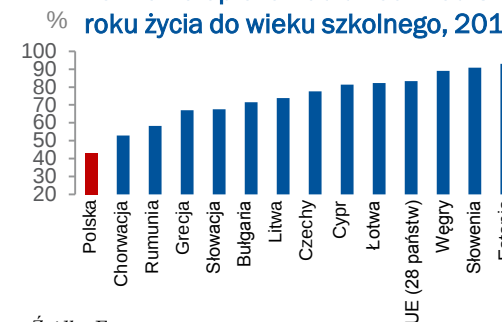

Źródło: WHO (2017).

Włączenie (6.29)

- Polska gospodarka stosunkowo sprzyja **włączeniu społecznemu** co potwierdza zajmowane przez nią wysokie miejsce we Wskaźniku Nierówności Płci UNDP.
- Jednak **wskaźnik zatrudnienia kobiet** wynosi zaledwie 61%, tj. poniżej średniej UE (64%), a wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 75%.
- **Procentowy udział korzystania z opieki nad dziećmi i usług przedszkolnych** wynosi zaledwie 11% (średnia OECD: 34%).
- **Nadmierne stosowanie umów o pracę na czas określony hamuje wzrost produktywności.** Jedna czwarta (25%) pracowników pracuje na podstawie umów krótkoterminowych (najwyższy wskaźnik spośród krajów OECD, pomijając Chile).
- **Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) jest niedostatecznie dostosowane do potrzeb rynku pracy.** Zatrudnienie znajduje tylko około dwóch trzecich absolwentów VET w wieku 20–34 lat.

Formalna opieka nad dziećmi od 3. roku życia do wieku szkolnego, 2015 r.

Źródło: Eurostat

3. Priorytety rządowe i zaangażowanie zainteresowanych stron

3.1. Priorytety rządu odnośnie reform

Przyjęta przez rząd **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju** zakłada osiągnięcie do 2020 r. następujących celów:

- **Reindustrializacja:** zwiększenie wydajności w strategicznych sektorach; skoncentrowanie się na „inteligentnych” specjalizacjach, klastrach i „dolinach” przemysłowych; BIZ mają tworzyć miejsca pracy wysokiej jakości i być częścią łańcuchów dostaw z udziałem lokalnych firm.
- **Wsparcie na rzecz innowacyjnych firm:** zmniejszenie uciążliwości regulacji (nowa „Konstytucja biznesu”); zachęty do zakładania start-upów (nowa ustawa o innowacyjności); komercjalizacja innowacyjnych rozwiązań (program „Start in Poland”); plan działania na rzecz MŚP; oraz wzmocnienie współpracy między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami.
- **Efektywne wykorzystanie dostępnego kapitału:** zwiększenie oszczędności poprzez realizację zmodyfikowanych programów emerytalnych i programów akcji pracowniczych; rozwój rynku obligacji; efektywne wykorzystanie funduszy UE; oraz inwestycje dokonywane przez SOE.
- **Zagraniczna ekspansja polskich firm:** wsparcie eksportu w ramach Polskiego Funduszu Rozwoju; wzmocnienie polskiej marki; oraz rozwój dyplomacji biznesowej.
- **Rozwój społeczny i regionalny:** realizacja całonocowego programu demograficznego, uwzględniającego poprawę edukacji, opieki zdrowotnej i rynków pracy; oraz skuteczna polityka regionalna, łącznie ze zwiększeniem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
- **Sprawne państwo:** e-administracja i ogólnokrajowy system płatności; inteligentne zamówienia publiczne; solidne finanse publiczne; zwiększenie efektywności współpracy między ministerstwami; oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego (w tym efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych).

3.2. Obszary reform EBOR szeroko uzgodnione z władzami

- Potrzeba dalszego **rozwoju rynku kapitałowego**, w tym poprzez zastosowanie nowych instrumentów.
- Poprawa **infrastruktury giełdowej** w celu ułatwienia MŚP dostępu do finansowania kapitałowego i dłużnego.
- Pomoc **sektorowi bankowemu** w dostosowaniu się do zmieniającego się środowiska regulacyjnego, w tym poprzez zastosowanie nowych instrumentów i/lub instrumentów spełniających wymóg MREL (i potencjalnie FinTech).
- Potrzeba opracowania dodatkowych mechanizmów **finansowania efektywności energetycznej**, które obecnie jest uzależnione od środków rządowych.

3.3. Główne przesłania od społeczeństwa obywatelskiego dla EBOR

- Kurcząca się siła robocza jest kluczowym czynnikiem hamującym zwiększenie wydajności w Polsce.
- Instrumenty kapitałowe, w tym private equity i venture capital, są głównymi czynnikami, które mogą zwiększyć innowacyjność i konkurencyjność; uzupełnienie znacznych środków publicznych w tym obszarze będzie istotne dla właściwego rozwoju rynku.
- Wsparcie MŚP i start-upów powinno odgrywać ważną rolę w rozwoju sektora prywatnego.
- Małe firmy wysoko cenią sobie pośrednie linie kredytowe EBOR na rzecz efektywności energetycznej ze względu na ich prostotę.
- Efektywność energetyczna budynków i inne „zielone” inwestycje mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza mogą w znaczący sposób przyczynić się do poprawy zdrowia publicznego.

4. Definiowanie priorytetów strategii EBOR dla Polski

European Bank
for Reconstruction and Development

Co wymaga zmiany? (Sekcja 2)

Czy można to zmienić? (Sekcja 3)

Co może zrobić Bank? (Sekcja 4)

Priorytety Strategiczne (2018-2023)

Jakie efekty chcemy zobaczyć w 2023?

- Powolny wzrost wydajności, w tym w związku z nieefektywnym sektorem rolnym i rozdrobnioną strukturą przemysłową
- Niedostateczny poziom ładu korporacyjnego i zaawansowania firm; niska ekspansja międzynarodowa
- Ograniczone innowacje i działania intensywnie wykorzystujące wiedzę
- Dominacja SOE w strategicznych sektorach, co zakłóca konkurencję
- Wydajność infrastruktury transportowej wymaga poprawy
- Zmniejszająca się podaż siły roboczej dalej hamuje wzrost i inwestycje

- Przyjęta przez rząd Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju powinna być ukierunkowana na zwiększenie wydajności i zagranicznej ekspansji prywatnych przedsiębiorstw
- Sektor bankowy w sposób niewystarczający finansuje innowacyjne projekty
- Mimo że skłonność do prywatyzacji jest nadal ograniczona, praca z wybranymi SOE mogłaby skutkować w poprawie ładu korporacyjnego i konkurencyjności
- EBOR ma ograniczone środki, aby bezpośrednio zająć się problemami związanymi z rynkiem pracy, ale może pomóc w ich adresowaniu poprzez kierowanie inwestycji do wydajniejszych sektorów

- EBOR dysponuje możliwościami pomocy perspektywicznym przedsiębiorstwom w zabezpieczeniu alternatywnych źródeł finansowania, łącznie z PE/VC, w miarę ich rozwoju
- EBOR może wesprzeć nowe i innowacyjne rozwiązania bankowe
- Bank może zastosować dalsze finansowanie kapitałowe jako dodatkowy instrument wobec długu
- EBOR może wesprzeć rentowne prywatyzacje oraz zaoferować obszerną wiedzę w zakresie poprawy praktyk operacyjnych i finansowych SOE
- EBOR może przedstawić zintegrowane rozwiązania na rzecz rozwoju efektywniejszej infrastruktury transportowej, np. inteligentne miasta

- Wysoka energochłonność/intensywność emisji CO2 i dominacja produkcji energii z węgla, wynikające z dużych złóż paliw kopalnych
- Niska efektywność dostarczania i wykorzystywania energii i zasobów
- Stale wysokie zanieczyszczenie powietrza
- Niski udział energii ze źródeł odnawialnych w miksie energetycznym
- Niski wskaźnik recyklingu odpadów komunalnych / duża ilość odpadów składowanych na wysypiskach
- Przewaga w korzystaniu wysokoemisyjnych środków transportu drogowego

- Działania rządowe zmierzające do osiągnięcia celu UE w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do 2020 r. oraz zaangażowanie na rzecz rozwijania opłacalnych odnawialnych źródeł energii
- Trwająca reforma polityki energetycznej obejmuje wspieranie efektywności energetycznej w sektorach korporacyjnym i mieszkaniowym
- Możliwości współpracy z gminami w zakresie gospodarowania odpadami i systemu ciepłowniczego w celu zmniejszenia zanieczyszczenia

- EBOR może oprzeć się na sukcesie PolSEFF w celu opracowania dodatkowych ram efektywności energetycznej i ekologicznej technologii
- Duże doświadczenie we współpracy z gminami
- Dzięki swojej działalności finansowej i doradczej EBOR będzie mógł wywierać wpływ na zmiany prawa dotyczące energii ze źródeł odnawialnych
- EBOR może zapewnić finansowanie, wraz z partnerskimi MIF, w celu ułatwienia wydajniejszego przesyłu gazu oraz dystrybucji i magazynowania energii

- Rozwój rynków kapitałowych jest opóźniony w stosunku do zagranicznych odpowiedników, a możliwości finansowania pozabankowego są niewielkie
- Fundusze private equity nadal są uzależnione od źródeł zagranicznych i udziału MIF
- Brak skutecznie działającego, zorganizowanego rynku pieniężnego
- Mimo że nadzór bankowy jest silny, adekwatność kapitałowa wysoka, a system zabezpieczenia depozytów odpowiednio finansowany, sektor bankowy w dalszym ciągu nie spełnia wszystkich wymogów określonych w pakiecie Bazylea III

- Wysoka płynność banków komercyjnych i finansowanie UE/EBI ograniczają rozwój głębokiego rynku pieniężnego oraz atrakcyjność instrumentów DCM
- Mniejsza rola OFE i niewielkie oszczędności prywatne negatywnie wpływają na rozwój rynku kapitałowego
- Przyjęty przez rząd plan zwiększenia oszczędności emerytalnych poprzez przejście na rachunki pracownicze i indywidualne powinien zapewnić płynność giełdy

- EBOR może wykorzystać specjalistyczną wiedzę do opracowania nowych i zaawansowanych instrumentów finansowych
- EBOR może pomóc w uzyskaniu masy krytycznej wymaganej do rozwoju DCM, łącznie z rynkami wtórnymi
- EBOR ma pozytywne doświadczenia związane z bezpośrednim i pośrednim wspieraniem prywatnego kapitału wysokiego ryzyka (PE/VC)
- EBOR może zapewnić środki finansowania w celu wsparcia zgodności z pakietem Bazylea III

Zwiększenie konkurencyjności poprzez innowacje, komercjalizację i silniejsze powiązania globalne

- Ekspansja konkurencyjnych firm
- Zaawansowana prywatyzacja SOE
- Większe zaangażowanie sektora prywatnego w sektorach zdominowanych przez państwo

Promowanie transformacji na gospodarkę ekologiczną

- Poprawa efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami
- Zwiększenie użycia energii ze źródeł odnawialnych
- Bardziej zróżnicowany mikś energetyczny
- Mniejsze zanieczyszczenie powietrza

Zwiększenie odporności poprzez rozbudowanie i zróżnicowanie rynków inwestycji kapitałowych jak i kapitału dłużnego

- Pogłębione i zróżnicowane rynki kapitałowe i dłużne
- Stabilne i odporne struktury finansowe w sektorze bankowym

5. Ramy działań i wyników

Priorytet 1: Zwiększenie konkurencyjności poprzez innowacje, komercjalizację i silniejsze powiązania globalne

Cele (Rezultaty)	Działania (Wyniki)	Wskaźniki monitorujące
Ekspansja konkurencyjnych firm	- Wsparcie wybranych ukierunkowanych na rozwój i/lub innowacyjnych firm, w tym firm dążących do ekspansji zagranicznej, zarówno poprzez rozwiązania kapitałowe, jak i innowacyjne, dopasowane rozwiązania kredytowe - Połączenie finansowania, łącznie z restrukturyzacją, z doradztwem lub wsparciem zarządzającego funduszem w celu poprawy ładu korporacyjnego i zwiększenia wydajności, transferu kompetencji i/lub tzw. powiązań wstecznych - Wzmocnienie transferu wiedzy, wdrażania najlepszych praktyk i rozwoju lokalnych łańcuchów dostaw poprzez wsparcie inwestycji zagranicznych	- Liczba pozyskanych nowych dostawców/klientów - Liczba klientów wdrażających nowe technologie - Wzrost wartości swobodnego przepływu na rynku inwestycji kapitałowych
Zaawansowana prywatyzacja SOE	- Zwiększenie prywatyzacji poprzez zaangażowanie doradcze i inwestycje - Zachęcanie do zwiększania wydajności poprzez stosowanie zaawansowanych rozwiązań technologicznych, badania i rozwój oraz innowacyjne procesy, w tym w sektorach zdominowanych przez państwo	Liczba projektów, w których działania są powierzane podmiotom sektora prywatnego
Większe zaangażowanie sektora prywatnego w sektorach zdominowanych przez państwo	- Kontynuowanie współpracy z wybranymi SOE w celu promowania reform rynkowych i praktyk komercyjnych, w szczególności w celu poprawy ładu korporacyjnego, zróżnicowania źródeł finansowania i zwiększenia zaangażowania sektora prywatnego - Zwiększenie udziału sektora prywatnego w rozwoju zintegrowanej i intermodalnej infrastruktury transportowej, w tym poprzez PPP i koncesje	Wdrożone PPP/koncesje

5. Ramy działań i wyników

Priorytet 2: Promowanie transformacji na gospodarkę ekologiczną (GET)

Cele (Rezultaty)	Działania (Wyniki)	Wskaźniki monitorujące
Poprawa efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami	- Wsparcie inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i innowacyjnych technologii służących gospodarce ekologicznej w sektorach publicznym i prywatnym (np. projekty GET w agrobiznesie, produkcja i usługi, ICT) z naciskiem na sektor ciepłowniczy, ekologiczne budynki oraz mieszkaniową i komercyjną efektywność energetyczną - Zapewnienie pośredniego finansowania poprzez PolGEFF, PolREFF i inne linie kredytowe przeznaczone dla MŚP i projektów mieszkaniowych - Wsparcie na rzecz wzmocnienia możliwości magazynowania energii i poprawy efektywności w zakresie wytwarzania, przesyłu i dystrybucji energii; opracowanie projektów służących poprawie wzajemnych połączeń energetycznych	- Oszczędność energii (GJ/rok) - Zmniejszenie ogólnej emisji CO2 (t/rok)
Zwiększenie użycia energii ze źródeł odnawialnych Bardziej zróżnicowany miks energetyczny	- Wsparcie realizacji projektów w obszarze energii ze źródeł odnawialnych i skutecznego wdrażania/stosowania ram regulacyjnych (np. przepisów dotyczących energii wiatrowej, nowych ram aukcyjnych) w celu dalszego zachęcania do wytwarzania i używania energii ze źródeł odnawialnych - Dążenie do poprawy miksu energetycznego (w tym jednostek kogeneracyjnych) poprzez finansowanie alternatywnych technologii o niskiej emisji gazów cieplarnianych (np. technologii gazowych, w tym biogazowych) oraz biogazowni drugiej generacji oraz promowanie koncepcji klastrów energetycznych	Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok)
Mniejsze zanieczyszczenie powietrza Poprawa efektywnego gospodarowania zasobami na szczeblu lokalnym	- Promowanie ekologicznego transportu miejskiego, projektów rewitalizacji i e-mobilności - Wsparcie wdrażania rozwiązań z zakresu „inteligentnego miasta” w celu zwiększenia wydajności i niezawodności infrastruktury miejskiej - Wsparcie modernizacji gospodarowania odpadami komunalnymi i innych inwestycji w gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym projektów przetwarzania odpadów w energię - Zaangażowanie doradcze na rzecz promowania skutecznego wdrażania przepisów dotyczących ochrony środowiska i ich przestrzegania, w tym na szczeblach centralnym i komunalnym.	- Zmniejszenie emisji do powietrza ogółem (t/rok) - Zmniejszenie wykorzystania materiałów/recykling (t/rok)

Wskaźniki wpływu: Energochłonność TPES/PKB (wartość bazowa z 2015 r.: 0,17, toe/tyś. 2010 USD; źródło: MAE);
 Zużycie energii ze źródeł odnawialnych (wartość bazowa z 2014 r.: 11,5%; źródło: Wskaźniki rozwoju Banku Światowego)

5. Ramy działań i wyników

Priorytet 3: Zwiększenie odporności poprzez rozbudowanie i zróżnicowanie rynków kapitałowych i dłużnych

Cele (Rezultaty)	Działania (Wyniki)	Wskaźniki monitorujące
Pogłębione i zróżnicowane rynki kapitałowe i dłużne	- Połączenie zaangażowania doradczego i wsparcia merytorycznego w zakresie rozwoju rynków kapitałowych i dłużnych z inwestycjami w celu wsparcia wdrażania alternatywnych źródeł finansowania długoterminowego oraz nowych i bardziej zaawansowanych instrumentów finansowych - Zachęcanie do tworzenia prywatnego kapitału podwyższonego ryzyka i zrównoważonego rozwoju inwestycji venture capital i private equity poprzez inwestowanie (w tym za pomocą funduszy PE/VC) - Dalsze inwestowanie w nowe emisje na rynku dłużnym, wzmocnienie tworzenia masy krytycznej obligacji korporacyjnych oraz wspieranie obrotu wtórnego - Kontynuowanie zaangażowania doradczego i współpracy technicznej z władzami i GPW w celu dalszego rozwijania infrastruktury rynku kapitałowego, wsparcia dostępu dla MŚP i rozwoju rynków pieniężnych	- Liczba nowych instrumentów/produktów finansowych wprowadzonych i/lub rozbudowanych - Ogólna wielkość wspartych funduszy kapitałowych
Stabilne i odporne struktury finansowe w sektorze bankowym	- Wzmocnienie bazy kapitałowej polskiego sektora bankowego, w tym poprzez instrumenty finansowe spełniające wymóg MREL oraz instrumenty podziału ryzyka - Kontynuowanie zaangażowania doradczego z organami regulacyjnymi w celu opracowania nowych, zgodnych z BRRD instrumentów rynku kapitałowego (np. non-preferred senior bonds) oraz ustanowienia skutecznych mechanizmów regulacyjnych zapewniających stałą dostępność długoterminowej płynności w sektorze bankowym	Usprawnienia prawne, instytucjonalne i/lub regulacyjne związane z odpornością sektora bankowego

6. Wzajemne uzupełnianie się partnerów międzynarodowych w obszarach działalności EBOR

OBSZARY DZIAŁALNOŚCI EBOR																								
		Sektory													Inne									
		Korporacyjny				Energetyczny		Infrastrukturalny				Finansowy					GET			Włączenie				
		Agrobiznes	Przemysł ogólny	Nieruchomości	ICT	Zasoby naturalne	Energia elektryczna	Woda i ścieki	Transport miejski	Drogi	Kolej		Bankowość	Ubezpieczenia	Finanse MMŚP	Private equity	Rynki Kapitałowe	Efektowna gospodarka wodna	Efektowne gospodarowanie zasobami	Zrównoważona energetyka	Płeć	Młodzi ludzie	Region	
Orientacyjne inwestycje/dotacje roczne (średnia z lat 2014–2016, chyba że określono inaczej, z wyłączeniem wsparcia budżetowego)																								
UE	13.4 mld€*	€P			€P		€P	€P	€P	€P	€P									€P			€P	
EBI	5.2 mld€	€	€		€	€	€		€	€	€				€			€	€	€			€	
CEB	468 mln€							€P	€P						€P					€P			€P	
EIF	178 mln€**														€	€				€				
IFC	117 mln€	€													€	€		€		€	€		€	
Bank Światowy	73 mln€							€P															€P	
EBOR	672 mln€		€						€P				€P			€P	€P	€P	€P	€P				

€

Obszar istotnych inwestycji

P

Obszar znaczącego zaangażowania doradczego

●

Ukierunkowanie głównie na sektor prywatny

○

Ukierunkowanie głównie na sektor publiczny

Obszary przyszłej współpracy

Konkurencyjność:

Nawiązanie współpracy z EBI i IFC na potrzeby współfinansowania czołowych przedsiębiorstw prywatnych

Transformacja na gospodarkę ekologiczną:

Współfinansowanie projektów UE związanych z ekologią

Odporność:

Dostarczanie kapitału przedsiębiorstwom poprzez inwestowanie w fundusze private equity w ramach EFI

* Dane oparte na łącznych środkach UE przekazanych Polsce tylko w 2015 r. ** Dane oparte na środkach przewidzianych w umowie dotyczącej funduszy z 2016 r.

Uwaga: Mapowanie działalności MIF na podstawie publicznie dostępnych informacji.

Istotne inwestycje MIF oznaczają projekty przekraczające 5% rocznych inwestycji i podpisane po 2014 r. Zastosowany kurs walutowy jest z dnia 15 sierpnia 2017 r. .

7. Zagrożenia związane z realizacją strategii, skutki środowiskowe i społeczne

European Bank
for Reconstruction and Development

Zagrożenia dla realizacji strategii	Prawdopodobieństwo	Efekt	Skutki środowiskowe i społeczne
Pogorszenie klimatu inwestycyjnego: nowe podatki bankowe i detaliczne mogą ograniczyć inwestycje zagraniczne w tych sektorach. Problemy związane z przepisami REIT mogą ograniczyć zakres instrumentów dostępnych na polskim rynku kapitałowym. Ciągłe kontrowersje dotyczące Trybunału Konstytucyjnego również mogą zmniejszyć zaufanie inwestorów do polskiego systemu prawnego.			Ocena skutków środowiskowych i społecznych oraz zarządzanie nimi, zaangażowanie zainteresowanych stron: Należy zapewnić, że bezpośrednie, pośrednie i łączne skutki realizacji projektów są odpowiednio oceniane i ograniczane, oraz należy współpracować z klientami w celu zapewnienia adekwatnego potencjału dla realizacji strategii. Bank podejmie działania mające na celu poszerzenie wiedzy klientów i poprawę praktyk CSR oraz zwiększenie zaangażowania zainteresowanych stron.
Ramy regulacyjne są niedostateczne, aby zachęcały do podejmowania „zielonych” inwestycji, w tym w źródła energii odnawialnej. Przechodzenie na nowy system wsparcia oparty na aukcjach cały czas trwa i nadal może tymczasowo ograniczać zaufanie inwestorów i rentowność już istniejących projektów. Nowe przepisy utrudniają także inwestowanie w energetykę wiatrową na lądzie.			Warunki zatrudnienia i pracy: Należy zapewnić, że polityka kadrowa i praktyki pracownicze klientów spełniają wymagania EBOR. Bank zwróci szczególną uwagę na czas pracy i sektorowe standardy płacowe, potencjalną dyskryminację mniejszości i kobiet, a także na warunki zatrudnienia pracowników zagranicznych. Zwolnienia na dużą skalę wynikające z prywatyzacji SOE będą wymagały szczególnego planowania.
Dalsze wspieranie stosowania paliw kopalnych może zniechęcić do rozwijania efektywnych energetycznie gałęzi przemysłu, a także może ograniczyć zdolności Banku do dywersyfikacji miks energetyczny.			Efektywne gospodarowanie zasobami oraz zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola: Przepisy dotyczące ochrony środowiska są dobrze dostosowane do norm UE. Priorytety inwestycyjne Banku pomogą w ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, jednak całkowity poziom emisji pozostanie wysoki ze względu na wytwarzanie energii cieplnej i elektrycznej przy dużym natężeniu emisji dwutlenku węgla. Bank wesprze rozwój i wdrażanie projektów obejmujących elementy GET, aby pomóc w przejściu na mniej energochłonną gospodarkę i zmniejszeniu poziomów zanieczyszczenia powietrza. Bank podejmie działania mające na celu poprawę gospodarowania odpadami, łącznie z infrastrukturą i systemami, aby zachęcić do segregowania odpadów „u źródła” i do ich recyklingu.
Silniejsza rola państwa w strategicznych sektorach i w zakresie zarządzania SOE może prowadzić do upolitycznienia, co z kolei może wywrzeć negatywny wpływ na działania Banku mające na celu poprawę ładu korporacyjnego i praktyki komercyjne, a także może wspomóc bardziej konkurencyjne segmenty rynku.			Zdrowie i bezpieczeństwo: Bank podejmie działania mające na celu poprawę zdrowia w miejscu pracy i zdrowia publicznego, a także kultury i praktyk w zakresie bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo drogowe oraz zarządzanie flotą klienta są obszarami priorytetowymi w ramach projektów transportowych i mogą wymagać funduszy TC.
Niepewny status reformy emerytalnej może negatywnie wpływać na zdolność EBOR do tworzenia masy krytycznej rynku kapitału dłużnego i promowania poszerzenia bazy inwestorów kapitałowych, a w szczególności private equity.			Nabywanie gruntów, przymusowe przesiedlanie i wysiedlanie ze względów ekonomicznych: Bank będzie zachęcał klientów do intensywniejszego porozumiewania się z osobami, których dotyczą takie działania. W przypadku gdy lokatorzy nie mają żadnych tytułów prawnych, klienci będą musieli zapewnić rekompensatę i przywrócić źródła utrzymania zgodnie z wymogami EBOR.
			Zachowanie różnorodności biologicznej oraz zrównoważone zarządzanie żywymi zasobami naturalnymi: Projekty w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i projekty infrastrukturalne mogą wywierać wpływ poprzez naruszanie lub fragmentację wrażliwych siedlisk przyrodniczych, obszarów chronionych lub proponowanych bądź istniejących obszarów Natura 2000. Aby uniknąć takiego wpływu lub go ograniczyć, Bank zapewni przeprowadzenie dokładnych analiz oddziaływania projektów na różnorodność biologiczną we wrażliwych lokalizacjach oraz w razie potrzeby zapewni wsparcie TC. Projekty dotyczące biomasy będą wymagały przeanalizowania zrównoważonego charakteru łańcuchów dostaw.
			Dziedzictwo kulturowe: Bank zamierza współpracować z klientami w celu określenia zakresu i prowadzić konsultacje z podmiotami zainteresowanymi w celu ochrony wrażliwego dziedzictwa kulturowego.
			Instytucje pośrednictwa finansowego: Należy dopilnować, aby partnerzy pośredników finansowych mieli odpowiednie zdolności E&S i dysponowali procedurami zarządzania ryzykiem.
			Monitorowanie i nadzór: Należy współpracować z klientami w celu monitorowania działalności E&S i zająć się kwestiami dziedzictwa powiązanymi z portfelem Banku.

Wysokie

Średnie

Niskie

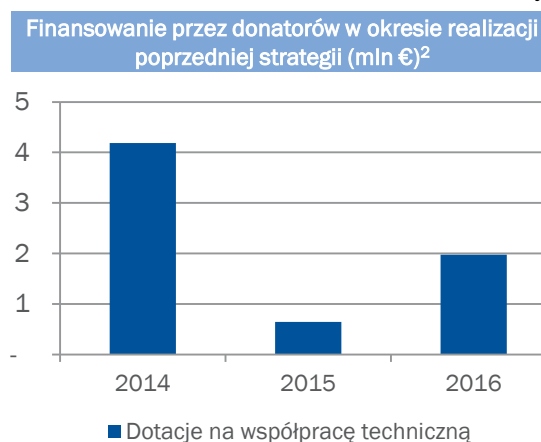
8. Ocena współfinansowania przez donatorów

8.1. Ocena zapotrzebowania na dotacje dla celów realizacji nowej strategii dla Polski

Finansowanie w formie dotacji będzie niezbędne, aby zapewnić pomoc techniczną na potrzeby wdrożenia mechanizmów efektywnego gospodarowania zasobami zaplanowanych przez Bank. Ogólnymi celami tego wsparcia jest zmniejszenie zużycia energii w Polsce, promowanie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych oraz zmniejszenie zależności kraju od węgla.

Inne wybrane inwestycje również mogą odnieść korzyści z dotacji przeznaczonych na przygotowanie projektów i wsparcie ich realizacji.

Wsparcie reform strukturalnych i budowania zdolności również będzie wymagało dotacji. Tego rodzaju projekty mogą zostać zrealizowane w takich obszarach tematycznych jak rozwój rynku kapitałowego i zamówienia publiczne.

8.2. Potencjalne źródła finansowania dotacji

- **Fundusze dwustronne z Polski:** Od krajów, które osiągnęły już znaczne postępy w transformacji, oczekuje się, że pokryją część kosztów współpracy technicznej oraz innych instrumentów finansowanych z dotacji, które mają wesprzeć realizację projektów w tych krajach. Oczekuje się, że Polska udostępni w tym celu określone środki.
- **Donatorzy dwustronni:** Fundusze donatorów dwustronnych na rozwinięte gospodarki, które znajdują się w okresie przejściowym, są bardzo ograniczone. Wybrane projekty mogą jednak wzbudzić zainteresowanie donatorów dwustronnych, zwłaszcza w kontekście wsparcia przechodzenia na gospodarkę ekologiczną.
- **UE:** EBOR zbada możliwości dostępu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych przydzielonych Polsce na rzecz wsparcia wybranych transakcji. Możliwości finansowania mogą również obejmować inne instrumenty i programy UE takie jak program wspierania reform strukturalnych i Horyzont 2020.

1. Przedstawiono jako udział krajów EBOR (ODA CoOs w przypadku wskaźników ODA), które mają gorsze wyniki od Polski.

2. Dane TC dla okresu 2014–2016 opierają się na zobowiązaniach z końca marca 2016 r. (najpóźniejszy dostępny termin przed migracją danych do nowego systemu funduszy przekazywanych przez donatorów). Dane TC dla 2016 r. opierają się na zobowiązaniach z 2016 r. na poziomie projektu.

ZAŁĄCZNIKI

Polska przyjęła na siebie zobowiązania i stosuje zasady wielopartyjnej demokracji, pluralizmu i gospodarki rynkowej sformułowane w Artykule 1 Umowy o utworzeniu Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Polska jest demokracją wielopartyjną. Polska poczyniła imponujące postępy w tworzeniu demokratycznych instytucji od początku transformacji w 1989 r., a także skonsolidowała swój system demokratyczny w ramach ubiegania się o członkostwo w Unii Europejskiej w 2004 r. Pluralizm polityczny jest w dalszym ciągu wzmacniany poprzez działania prężnego społeczeństwa obywatelskiego, niezależne media i demokratyczne tradycje polityczne.

Od przyjęcia ostatniej strategii dla Polski, wybory prezydenckie w maju 2015 r. i wybory parlamentarne w październiku 2015 r. doprowadziły do przekazania władzy przez liberalną Platformę Obywatelską (PO) konserwatywnej partii Prawo i Sprawiedliwość (PiS). Korzystając z powszechnego mandatu oraz realizując program kładący nacisk na suwerenność narodową z perspektywami gospodarki ukierunkowanej społecznie, PiS i jego rząd wdrożyli szereg zmian politycznych, ustawodawczych i instytucjonalnych. Niektóre inicjatywy, na przykład program 500+, spotkały się z szerokim uznaniem społeczeństwa, co przyniosło pozytywne skutki w sferze społecznej. Z kolei inne zmiany, w szczególności związane ze składem i funkcjonowaniem Trybunału Konstytucyjnego, jak również trwająca reforma sądownictwa, wzbudziły wątpliwości co do ich wpływu na praworządność i niezależność sądownictwa. Komisja Europejska, uznając, że istnieje "wyraźne ryzyko poważnego naruszenia" przez Polskę zasad praworządności, o których mowa w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), przedłożyła Radzie Europejskiej Uzasadniony Wniosek o podjęcie decyzji na podstawie art. 7 ust. 1 TUE¹. KE jest gotowa ponownie rozważyć swój Uzasadniony Wniosek, jeżeli polskie władze wdrożą zalecane działania. Obecnie trwa intensywny dialog między KE a polskim rządem.

Wolne wybory i przedstawicielski rząd

Wolne, uczciwe i oparte na konkurencji wybory

Wybory prezydenckie i parlamentarne w Polsce zostały przeprowadzone zgodnie ze standardami międzynarodowymi, były oparte na zasadzie konkurencji oraz umożliwiały głosującym wolny i uczciwy wybór, co w rezultacie doprowadziło do zmiany władzy.

Ostatnie wybory prezydenckie odbyły się w maju 2015 r., a ostatnie wybory parlamentarne – w październiku 2015 r. Zgodnie z wynikiem misji monitorowania przebiegu wyborów przeprowadzonej przez OBWE/ODIHR wybory „były konkurencyjne i pluralistyczne, zostały przeprowadzone zgodnie z podstawowymi zasadami wyborów demokratycznych w atmosferze swobody kampanii wyborczej oraz na podstawie równego i uczciwego traktowania kandydatów” oraz „środowisko kampanii było wolne i pluralistyczne pomimo polaryzacji między dwiema czołowymi partiami.”² Następne wybory parlamentarne mają się odbyć jesienią 2019 r., a wybory prezydenckie – wiosną 2020 r.; wybory samorządowe przewidziane na jesień 2018 r. posłużą za polityczny barometr.

Podział władzy oraz skuteczny system równowagi politycznej

Polska jest mieszaną republiką parlamentarno-prezydencką. Konstytucja RP przewiduje podział władzy oraz system równowagi politycznej między instytucjami państwowymi; ogólnie rzecz biorąc, zasady te są skutecznie przestrzegane w praktyce.

Głową państwa jest prezydent, który ma stosunkowo ograniczone uprawnienia wykonawcze, chociaż może, między innymi, mianować i wyznaczać premiera oraz proponować i wetować przepisy prawne. Prezydent jest wybierany na maksymalnie dwie pięcioletnie kadencje w wyborach powszechnych. Uprawnienia wykonawcze mają głównie premier i Rada Ministrów, którzy reprezentują partię większościową lub koalicję większościową. Władzę ustawodawczą stanowi dwuizbowe Zgromadzenie Narodowe, które obejmuje Sejm składający się z 460 członków wybieranych w systemie proporcjonalnym na 4 lata oraz Senat składający się z 100 członków wybieranych w wyborach powszechnych również na 4 lata.

1. Komisja Europejska: Uzasadniona propozycja zgodna z Artykułem 7 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z praworządnością w Polsce. Bruksela, 20 grudnia 2017.

2. OBWE/ODIHR: Rzeczpospolita Polska, wybory parlamentarne, 25 października 2015 r., sprawozdanie z misji obserwacji przebiegu wyborów, Warszawa, 26 stycznia 2016 r., s. 2–3.

Władza ustawodawcza kontroluje rząd poprzez zatwierdzenie premiera oraz mechanizm głosowania nad wotum nieufności. System sądowiczy zasadniczo zapewnia skuteczną kontrolę uprawnień wykonawczych i ustawodawczych. Niemniej jednak ostatnie zmiany w składzie i funkcjonowaniu Trybunału Konstytucyjnego oraz trwająca reforma sądownictwa, w tym Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Sądownictwa i organizacji sądów powszechnych, wzbudziły wątpliwości Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, OBWE/ODIHR, Komisji Weneckiej Rady Europy i Komisarza Praw Człowieka co do wpływu na podział władzy.³ Polski rząd twierdzi jednak, że poddany reorganizacji Trybunał Konstytucyjny nie boryka się z żadnymi przeszkodami prawnymi, a zmiany dotyczące sądownictwa nie ograniczą niezależności sądów ani sędziów.

Skuteczne uprawnienie wybranych urzędników do rządzenia

Wybrani urzędnicy mają pełne i skuteczne uprawnienie do rządzenia.

Spółeczeństwo obywatelskie, media i uczestnictwo

Skala i niezależność społeczeństwa obywatelskiego

Polskie społeczeństwo obywatelskie jest duże, różnorodne i aktywne. W Polsce jest zarejestrowanych ponad 120 000 organizacji społeczeństwa obywatelskiego – zarówno stowarzyszeń, jak i fundacji. Organizacje te uczestniczą w procesie kształtowania polityki za pośrednictwem różnych organów eksperckich oraz poprzez udział w konsultacjach tworzonych aktów prawnych. W 2016 r. ustanowiony został nowy urząd Pełnomocnika Rządu do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Premiera. W 2015 r. wprowadzono szereg pozytywnych zmian w środowisku prawnym regulującym działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym skrócenie maksymalnego czasu rozpatrywania wniosków o rejestrację stowarzyszenia. Istnieją również środki podatkowe, które mają zachęcać do finansowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ale baza donatorów cały czas jest stosunkowo mała, a największe organizacje społeczeństwa obywatelskiego pozyskują środki finansowe dzięki większym możliwościom organizacyjnym. Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego zareagowało jednak negatywnie na niedawne utworzenie przez rząd Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, który odpowiada za wypłacanie środków publicznych organizacjom społeczeństwa obywatelskiego.

Społeczeństwo polskie jest w przeważającej mierze wyznania katolickiego i Kościół katolicki odgrywa ważną rolę w życiu Polaków.

Niezależność i pluralizm mediów bez cenzury

Konstytucja RP gwarantuje wolność mediów i zakazuje cenzury. Środowisko polskich mediów jest otwarte i pluralistyczne, a same media są niezależne i zróżnicowane. Telewizja stanowi najważniejsze źródło informacji, przy czym dominującą rolę odgrywa telewizja publiczna wraz z dwoma kanałami prywatnymi. Media drukowane i społecznościowe oraz radio również są ważnymi źródłami informacji i dostarczają wolne treści. Korzystanie z Internetu nie jest ograniczone. Ogólnie rzecz biorąc, zaufanie społeczeństwa do mediów i Internetu jest wysokie.⁴

3. OBWE/ODIHR: opinia końcowa w sprawie projektów zmian ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i innych polskich ustaw, 5 maja 2017 r., ss. 4–5; Komisja Wenecka Rady Europy: opinia w sprawie ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym, 11 marca 2016 r., ss. 23–25, oraz opinia w sprawie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, 14 października 2016 r., ss. 23–24; Komisja Europejska: zalecenie z 20 grudnia 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce, zalecenie z 27 lipca 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce, zalecenie z 21 grudnia 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce oraz zalecenie z 26 lipca 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce; Komisarz Praw Człowieka Rady Europy: stanowisko z 3 kwietnia 2017 r.

4. OBWE/ODIHR: Rzeczpospolita Polska, wybory prezydenckie i parlamentarne w 2015 r., sprawozdanie z misji oceniającej potrzeby dotyczące wyborów, Warszawa, 7 kwietnia 2015 r., ss. 8–9; OBWE/ODIHR: Rzeczpospolita Polska, wybory parlamentarne, 25 października 2015 r., sprawozdanie z misji obserwacji przebiegu wyborów, Warszawa, 26 stycznia 2016 r., s. 13.

W 2016 r. została przeprowadzona reforma mediów publicznych po przyjęciu tak zwanej małej ustawy medialnej w grudniu 2015 r. Ustawa ta zmieniła przepisy dotyczące rządzenia, niezależności redakcyjnej i autonomii instytucjonalnej mediów publicznych, co wzbudziło wątpliwości co do faktycznego poszanowania wolności mediów i pluralizmu. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wprowadzone zmiany są częściowo niezgodne z konstytucją.

Późniejsze ustawodawstwo z czerwca 2016 r. zmieniło formę zarządzania mediami publicznymi poprzez utworzenie nowej instytucji regulacyjnej: Rady Mediów Narodowych, w której skład wchodzi przedstawiciele wybierani przez parlament i prezydenta. Przedstawiciel OBWE ds. Wolności Mediów i Komisarz Praw Człowieka Rady Europy wyrazili wątpliwości co do tego, że ten nowy organ nie zabezpieczy odpowiednio niezależności mediów publicznych przed wpływami politycznymi.⁵

Różne możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym

Polscy obywatele mają wiele możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym.

Wolność zakładania partii politycznych i istnienie zorganizowanej opozycji

Polscy obywatele mogą zakładać partie polityczne. Polski system polityczny jest pluralistyczny; partie reprezentują szeroką gamę poglądów polskiego społeczeństwa. Partie opozycyjne również mogą startować w wyborach. Z biegiem czasu polski krajobraz polityczny zmieniał się – dwie główne partie polityczne, to jest PO i PiS, dominują na arenie politycznej od ponad dziesięciu lat, zamieniając się miejscami. W ostatnich latach zwiększyła się nie tylko polaryzacja polskiej sceny politycznej, ale także podziały w społeczeństwie.

Praworządność i dostęp do wymiaru sprawiedliwości

Wyższość prawa

Istnieją zabezpieczenia ustawodawcze i instytucjonalne, które zapewniają wyższość prawa. Konstytucja RP gwarantuje prawo do uczciwego procesu, a obywatele mają prawo do ochrony przed arbitralnym aresztowaniem i przetrzymywaniem.

Niezależność sądownictwa

Konstytucja RP gwarantuje niezależność sądownictwa i zasadniczo jest ona przestrzegana. Polski system sądownictwa boryka się jednak ze zbyt długimi postępowaniami, co prowadzi do zaległości w sprawach sądowych. Wysiłki podejmowane przez władze w celu wyeliminowania tego problemu spotkały się z pozytywną reakcją i zalecane są dalsze działania w tym kierunku.⁶

Według właściwych organizacji ostatnie zmiany w składzie i funkcjonowaniu Trybunału Konstytucyjnego oraz trwająca reforma sądownictwa, w tym Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Sądownictwa i organizacji sądów powszechnych, osłabiają niezależność sądownictwa. Komisja Europejska uznała, że istnieje „wyraźne ryzyko poważnego naruszenia” przez Polskę zasad praworządności, o których mowa w art. 2 TUE, i przedstawiła Radzie Europejskiej Uzasadniony Wniosek, zachęcając ją do przyjęcia decyzji zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE, a także wydała cztery zalecenia dla rządu polskiego zgodnie z ramami Komisji w zakresie stosowania praworządności.⁷ Komisja Europejska wszczęła również przeciwko Polsce postępowanie w sprawie naruszenia prawa UE przez ustawę o ustroju sądów powszechnych.

5. Przedstawiciel OBWE ds. Wolności Mediów: stanowisko z 30 grudnia 2015 r.; Komisarz Praw Człowieka Rady Europy: sprawozdanie z wizyty w Polsce w dniach 9–12 lutego 2016 r., 15 czerwca 2016 r., ss. 2, 23–27; Parlament Europejski: rezolucja w sprawie niedawnych wydarzeń w Polsce i ich wpływu na prawa podstawowe określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, 14 września 2016 r., pkt N., O., 8.

6. Komitet ONZ ds. Praw Człowieka: wnioski końcowe w sprawie siódmego przeglądu okresowego sytuacji w Polsce, 23 listopada 2016 r., s. 7, ust. 33; Komisarz Praw Człowieka Rady Europy: sprawozdanie z wizyty w Polsce w dniach 9–12 lutego 2016 r., 15 czerwca 2016 r., ss. 1–2, 16–17; Komisja Europejska: Raport Krajowy: Polska z 2017 r., s. 35.

7. Komisja Europejska: Uzasadniony wniosek zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE dotyczący praworządności w Polsce, Bruksela, 20 grudnia 2017 r., zalecenie z dnia 20 grudnia 2017 r. dotyczące praworządności w Polsce, zalecenie z 27 lipca 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce; zalecenie z 21 grudnia 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce; oraz zalecenie z 26 lipca 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce.

Parlament Europejski, OBWE/ODIHR i Komisja Wenecka Rady Europy, Komisarz Praw Człowieka i Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (PACE) również wyrazili swoje obawy,⁸ tak samo jak polscy sędziowie, społeczeństwo obywatelskie i opozycja polityczna. Polski rząd uznał jednak, że wspomniane obawy są nieuzasadnione, i nadal uważa, że głębokie reformy są potrzebne, aby zwiększyć odpowiedzialność sądownictwa. Polski rząd kontynuuje swoje starania, aby wyjaśnić reformy wszystkim swoim partnerom.

Równość rządu i obywateli wobec prawa

Rząd i obywatele jednakowo podlegają przepisom prawa. Równość wobec prawa gwarantuje Konstytucja RP i zasadniczo jest ona przestrzegana w praktyce.

Skuteczne strategie polityczne i instytucje zapobiegające korupcji

Od przyjęcia poprzedniej strategii krajowej Polska poczyniła dalsze postępy w zwalczaniu korupcji. W opublikowanym przez Transparency International w 2017r. w wskaźniku postrzegania korupcji publikowanego Polska uplasowała się na 36. pozycji spośród 180 krajów, zajmując trzecią najwyższą lokatę wśród wszystkich krajów, w których działa EBOR. Obecny rząd kładzie szczególny nacisk na aktywną walkę z korupcją i oszustwami podatkowymi.

Prawa obywatelskie i polityczne

Wolność słowa, informacji, religii, sumienia, przemieszczania się, zrzeszania się i zgromadzeń oraz własność prywatna

Wszystkie podstawowe wolności są w pełni zagwarantowane w Konstytucji RP i przepisach uzupełniających i w znacznej mierze są przestrzegane w praktyce.

Zdaniem społeczeństwa obywatelskiego i opozycji zmiany ustawy o zgromadzeniach publicznych, przyjęte przez parlament w grudniu 2016 r., ograniczają prawo do zgromadzeń. OBWE/ODIHR i Komisarz Praw Człowieka Rady Europy wezwali polski Parlament do ponownego rozpatrzenia tych zmian.⁹ W marcu 2017 r. poddany reorganizacji Trybunał Konstytucyjny orzekł jednak o utrzymaniu ustawy w mocy.

Włączenie kobiet, mniejszości etnicznych i innych grup mniejszościowych do życia politycznego

Konstytucja RP zapewnia równe traktowanie kobiet oraz mniejszości etnicznych i innych grup mniejszościowych, i zasadniczo jest ono przestrzegane w praktyce.

W 2011 r. w prawie wyborczym wprowadzono minimalny wymóg, aby każda płeć stanowiła co najmniej 35% kandydatów na partyjnych listach wyborczych na wszystkich szczeblach. Kobiety stanowią 27% członków parlamentu wybranego w październiku 2015 r. Co więcej, dwa poprzednie urzędy Premiera były sprawowane przez kobiety. Niemniej jednak można by jeszcze bardziej zwiększyć reprezentację kobiet w polityce. Około 44% stanowisk kierowniczych również piastują kobiety; wskaźnik ten należy do jednego z najwyższych w całej UE.

8. Komisja Wenecka Rady Europy: opinia w sprawie ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym, 11 marca 2016 r., ss. 23–25, oraz opinia w sprawie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, 14 października 2016 r., ss. 23–24; OBWE/ODIHR: opinia końcowa w sprawie projektów zmian ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i innych polskich ustaw, 5 maja 2017 r., ss. 4–5; Komisarz Praw Człowieka Rady Europy: stanowisko z 3 kwietnia 2017 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (PACE): rezolucja 2188 (2017) z 11 października 2017 r. pt. „Nowe zagrożenia dla praworządności w krajach będących członkami Rady Europy – wybrane przykłady”, ss. 1–2, i towarzyszące jej sprawozdanie, ss. 19–21; Parlament Europejski: rezolucja (2017/2931(RSP)) w sprawie sytuacji w zakresie praworządności i demokracji w Polsce, 15 listopada 2017 r.

9. OBWE/ODIHR i Komisarz Praw Człowieka Rady Europy: opinia, 5 grudnia 2016 r., dostępna na stronie: <http://www.osce.org/odihr/286166>.

W ostatnich latach odnotowuje się wzrost liczby przypadków stosowania przemocy, nawoływania do nienawiści oraz dyskryminacji ze względu na rasę, narodowość, przynależność etniczną, religię i orientację seksualną. Władze reagują na tego rodzaju zdarzenia, ale niektórzy uważają, że ich reakcja jest niedostateczna.¹⁰

Wolność od bycia napastowanym, zastraszonym i torturowanym

Konstytucja RP gwarantuje wolność od bycia napastowanym, zastraszonym i torturowanym, i zasadniczo wolności te są przestrzegane w praktyce.

10. Komitet ONZ ds. Praw Człowieka: wnioski końcowe w sprawie siódmego przeglądu okresowego sytuacji w Polsce, 23 listopada 2016 r., s. 3, ust. 15.